

ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Број: _____

Датум: _____

Београд, Господара Вучића бр. 50

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА БЕЗБЕДНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности Универзитета у Београду бр. 516/14 од 29.09.2023. године, именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидаткиње Јелене М. Динић под насловом „Резилијентност урбаних заједница на опасности изазване пожарима”, у саставу:

1. др Јасмина Гачић, редовни професор, Факултет безбедности Универзитета у Београду;
2. др Владимир М. Цветковић, ванредни професор, Факултет безбедности Универзитета у Београду;
3. др Ева Ваништа-Лазаревић, редовни професор, Архитектонски факултет Универзитета у Београду.

Комисија је прегледала и проучила приложену докторску дисертацију и на основу мишљења чланова Комисије Наставно-научном већу Факултета безбедности доставља следећи:

РЕФЕРАТ

О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату

Јелена Динић је рођена 22. новембра 1983. године у Осијеку. Основну школу и гимназију (Друштвено-језички смер) завршила је у Београду. Основне академске студије завршила је на Факултету политичких наука 2007. године (смер – Међународни односи) са просечном оценом 8,49. Мастер студије завршила је 2011. године на Криминалистичко-полицијској академији (смер – Криминалистика) са просечном оценом 8,88. Током основних и мастер студија била је ангажована на пословима из области људских ресурса и PR маркетинга. Од фебруара 2015. године студенткиња је докторских академских студија на Факултету безбедности Универзитета у Београду. На Универзитету „Унион – Никола Тесла“ радила је на позицији сарадника у настави (2014–2016) и асистента (2017–2018). Кандидаткиња Јелена Динић је учествовала на пројекту Универзитета у Манчестеру (Alliance Business School) под називом „Безбедност и отпорност: планирање ангажовања привремених волонтера у Републици Србији“, као и Хрватске закладе за знаност (уз суфинансирање Правног факултета Свеучилишта у Загребу) под називом „Правна и економска анализа система превенције прања новца и финансирања тероризма“. Од 2017. до 2020. године била је овлашћени заступник Центра за безбедност, менаџмент и међународне послове, у чијој организацији је реализована међународна научна конференција “EKOB 2018: Economy in transformed security environment“. Била је члан Организационог одбора наведене конференције, коју је суфинансирало Министарство просвете, науке и технолошког развоја и подржao Научни одбор, сачињен од еминентних професора из 13 држава. У периоду од 2020. до 2021. године Јелена Динић је била ангажована на позицији асистента на Интернационалном универзитету у Новом Пазару. У децембру 2022. године примљена је у чланство аустралијског Risk Policy института. Објавила је више радова у научним часописима и учествовала на бројним научним конференцијама.

1.1. Библиографија

РАДОВИ У МЕЂУНАРОДНИМ ЧАСОПИСИМА

1. **Dinić, M. J.** (2023). Quantification of fire resilience in urban communities: evidence from the city of Novi Pazar, Serbia. *Polish Journal of Environmental Studies*. Vol. 32 (4). <https://doi.org/10.15244/pjoes/165893> (M23)

РАДОВИ У НАЦИОНАЛНИМ ЧАСОПИСИМА

1. **Dinić, J.** (2016). Pranje novca kao ekonomska dimenzija terorizma. *Zbornik radova pravnog Fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 37 (2), str. 967-980. ISSN 1330-349X. (M24 – a1)
2. **Dinić, J.** (2020). Building resilience of urban communities prone to hazards: international and national legal framework. *Nauka i društvo*, Vol. 13, 2/2020. (M53)
3. Vasović, I., **Dinić, J.** (2017). Prodor i ciljevi vahabizma u region Zapadnog Balkana. *Časopis Bezbednost – časopis Ministarstva unutrašnjih poslova*, LIX(1), 150-168. UDK 343+351.74./75(05). YU ISSN 0409-2953. (M51)
4. Kekovic, Z., Mitrevska, M., **Dinic, J.** (2017). Preparedness and response to migrant crisis as an indicator of “Balkan route” states resilience. *Security dialogues*, Vol. 8 (1-2), 129-148. ISSN 1857-7172, eISSN 1857-8055. (M53)
5. Keković, Z., **Dinić, J.** (2016). Transformacija nacionalne bezbednosti: rezilijentnost u strategijama bezbednosti velikih sila kao odgovor na globalne bezbednosne pretnje. *Zbornik radova Pravnog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu*, LIX (4), 1141-1156. ISSN 0550-2179, eISSN 2406-1255. (M51)
6. Tomić, D., Lečić, P., **Dinić, J.** (2016). Terorizam – teško predvidiva bezbednosna pretnja u turizmu. *HIT Menadžment: Časopis Menadžment u hotelijerstvu i turizmu*, Vol. 4 (2), 7-24. UDK 005:338.48 ISSN 2334-8267. (M53)

ЗБОРНИЦИ МЕЂУНАРОДНИХ НАУЧНИХ КОНФЕРЕНЦИЈА

1. **Dinić, J.** (2022). Urban resilience in the era of uncertainty: reflections on local governance and social memory. In: „How to deal with uncertainties in increasingly complex environment?“ Proceedings of the international scientific conference held in Cavtat – Dubrovnik September 27-29, 2022. Skoplje, Beograd. pp. 213-231. (M33)
2. Kekovic, Z., **Dinic, J.** (2018). Flood risk reduction as a criterion for validating technological innovation strategies with respect to human security. *4th International conference on human security: Proceedings of Human Security and New Technologies* (p. 133-140). Belgrade: Center for Human Security. ISBN 978-86-80144-30-6. COBISS.SR-ID 269449740. (M33)
3. **Dinic, J.**, Kekovic, Z. (2018). Economic implications of climate change and routine risks in Hellenic Republic. *Proceedings of International scientific conference EKOB 2018* (p. 44-51). Belgrade: CeSMIP. ISBN 978-86-900480-0-7. COBISS.SR-ID 264961036. (M33)

4. Ćurčić, M., **Dinić, J.** (2017). Uloga Evropske unije u transformaciji bezbednosti Zapadnog Balkana. *Third International conference: Knowledge based on sustainable economic development ERAZ 2017* (p. 654-662). Beograd: UDEKOM Balkan. ISBN 978-86-80194-07-3. (M33)
5. **Dinic, J.**, Ninkovic, V., Kekovic, Z. (2017). National security and resilience. *Book of proceedings: Knowledge for resilient society* (p. 198-206). University of Novi Sad: Faculty of technical sciences - Department of civil engineering and geodesy. ISBN: 978-86-6211-109-8. (M33)
6. **Dinić, J.** (2017). Upravljanje obaveštajnim sektorom velikih sila u toku Prvog svetskog rata sa osvrtom na ulogu žena u obaveštajnim aktivnostima. *Konferencija LIMEN 2017.* (str. 735-745). Beograd: UDEKOM Balkan. ISBN 978-86-80194-09-7. (M33)
7. **Dinić, J.**, Tomić, D., Lečić, P. (2016). Defence strategies of China and United States with special review on North Korea. In: *Book of abstracts "Contemporary trends in social control of crime"* (p.87-88). Bitola: University „St. Kliment Ohridski. ISBN 978-608-4532-84-2, COBISS.MK - ID 101201162. (M34)
8. Tomić D., Lečić, P., **Dinić, J.** (2016). Bezbednosni izazovi migratornih kretanja. *Knjiga radova međunarodne znanstveno-stručne konferencije “Dani kriznog upravljanja 2016”* (str. 627-635). Zagreb: Veleučilište Velika Gorica. ISBN 978-953-7716-68-4. (M33)
9. Tomić, D., Lečić, P., **Dinić, J.** (2016). Trafficking as a derivative of organized crime – the most prominent anomaly of migratory movements. *Proceedings of International conference LIMEN 2016* (str.295-302). Beograd: UDEKOM Balkan. ISBN 978-86-80194-05-9. COBISS.SR-ID 229459724. (M33)
10. Tomić, D., **Dinić, J.**, Lečić, Z. (2016). Organizovane kriminalne grupe i ilegalne migracije – iskustva evropskih država. *Zbornik radova Međunarodne naučno-stručne konferencije: Svjetska izbeglička kriza: izazovi i perspektive* (str.71-80). Travnik: Univerzitet u Travniku, Pravni fakultet. ISBN 978-9958-640-58-2. COBISS.BH-ID 22984198. (M33)
11. Tomić, D., **Dinić, J.** (2015). The role of Shanghai Cooperation Organization in the fight against terrorism with special review on Afghanistan. *Book of abstracts of international conference „Researching Security: Approaches, Concepts and Policies“* (p. 97-98). Bitola: University „St. Kliment Ohridski“. ISBN 978-608-4532-62-0. (M34)
12. Tomić, D., **Dinić, J.**, Lečić, P. (2015). Novi izazovi u upravljanju izvanrednim situacijama u zemljama Zapadnog Balkana u periodu od 2015.-2020. godine. *Knjiga apstrakata Međunarodne znanstveno-stručne konferencije “Dani kriznog upravljanja 2015“* (p.125-134). Zagreb: Veleučilište Velika Gorica. UDK 351.86(497-15):005.931.11“2015/2020“ (M34)

13. Tomić, D., **Dinić, J.**, Lečić, P. (2015). Strategijski menadžment vanrednih situacija kao strategijska potreba države. *Proceedings of international conference LIMEN 2015* (str. 540-549). Beograd: UDEKOM Balkan. ISBN 978-86-80194-02-8. COBISS.SR-ID 220662540. (M33)
14. Tomić, D., **Dinić, J.**, Šakotić, V. (2014). Uloga bezbednosnog menadžmenta korporacije u podsticanju konkurentnosti. *Knjiga apstrakata Treće međunarodne naučne konferencije „Contemporary management challenges and the organizational sciences“* (str.192). Bitolj: BAS Institute of Management (M34)

ПОГЛАВЉА У ТЕМАТСКИМ ЗБОРНИЦИМА

1. **Dinic, J.** (2017). Money laundering as a form of financing terrorism through the prism of terrorist organization "Islamic state of Iraq and Levant". *Czech Yearbook of Public & Private International Law, Vol.8*, p. 279-288. Prague: Czech Society of International Law. ISSN 1805-0565. ISBN 978-80-87488-29-4. (M14)
2. **Dinić, J.**, Ćurčić, M. (2016). Terorističke pretnje i rezilijentnost turističkih destinacija. *MODERN Management Tools and Economy of Tourism Sector in Present Era: International Thematic Monograph: Thematic Proceedings* (p. 359-369). Belgrade: Association of Economists and Managers of the Balkans ISBN 978-86-80194-04-2, COBISS.SR-ID 229188364. (M14)

ЗБОРНИЦИ НАЦИОНАЛНИХ НАУЧНИХ КОНФЕРЕНЦИЈА

1. Tomić, D., **Dinić, J.** (2014). Uloga upravljanja ljudskim resursima u obaveštajnoj službi države. *Zbornik radova naučnog skupa Upravljanje kvalitetom ljudskih resursa – savremeni trendovi*. (str. 128-134). Beograd: UDEKOM Balkan ISBN 978-86-80194-00-4, COBISS.SR-ID 212195340. (M63)

ПРИКАЗИ КЊИГА

1. **Dinić, J.** (2015). Prikaz knjige „Špijunsко ratovanje Kraljevine Srbije uoči Velikog rata“. *Vojno delo, Vol.2*, str. 352-354. UDK355/359 YU ISSN 0042-8426

УЏБЕНИЦИ

1. Cindori, S., Pilipović, O., Marelja, M., Ćulibrk, Ž., **Dinić, J.**, Petrović, T., Klemar, K. i Crljen, M. (2020). *Sustav sprječavanja pranja novca: nove prijetnje globalnoj sigurnosti*. Zagreb: Libertin naklada d.o.o. ISBN: 978-953-7970-39-0 (Уџбеник Правног Факултета Универзитета у Загребу).
2. Tomić, D., Dimovski, Z., Šaljić, E., **Dinić, J.** (2015). *Terorizam*. Beograd: Fakultet za

2. Основни подаци о докторској дисертацији

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности Универзитета у Београду бр. 83/14 од 18.02.2021. године, именована је Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације кандидаткиње Јелене М. Динић, за израду докторске дисертације под насловом “Резилијентност урбаних заједница на опасности изазване пожарима”, у саставу:

1. др Владимир Јаковљевић, редовни професор, Факултет безбедности Универзитета у Београду;
2. др Владимир М. Цветковић, ванредни професор, Факултет безбедности Универзитета у Београду;
3. др Ева Ваништа-Лазаревић, редовни професор, Архитектонски факултет Универзитета у Београду.

Комисија је прегледала пријаву теме докторске дисертације кандидаткиње, те је на основу проученог материјала и анализе пројекта докторске дисертације једногласно усвојила извештај о научној заснованости, а потом и предложила Наставно-научном већу да прихвати тему и одобри израду докторске дисертације кандидаткиње Јелени М. Динић, под насловом „Резилијентност урбаних заједница на опасности изазване пожарима“, као и да именује ментора, што је Наставно-научно веће учинило одлуком бр. 166/4 на седници одржаној 25.03.2021. године и том приликом за ментора именовало проф. др Зорана Кековића. Веће научних области правно-економских наука Универзитета у Београду дало је сагласност на одлуку Наставно-научног већа Факултета безбедности (бр. 61206-1630/2-21 од 5. маја 2021. године).

Тема докторске дисертације кандидаткиње Јелене М. Динић припада научној области науке безбедности и ужој научној области студије безбедности. Докторска дисертација је написана на 242 странице, односно 133 странице основног текста и 109 страница које чине насловне странице, прилози, списак библиографских јединица, биографија кандидаткиње и потребне изјаве. Кандидаткиња је докторску дисертацију написала у складу са важећим Правилником о докторским студијама на Универзитету у Београду као и Упутством о облику и садржају докторске дисертације Универзитета у Београду (усвојеним 2019. године). Основни текст дисертације написан је ћириличним писмом фонтом Times New Roman са проредом од 1 реда и величине 12 топографских тачака. Кандидаткиња је у складу са наведеним правилницима навела све неопходне елементе као што су: насловна страна на српском језику, насловна страна на енглеском језику, страница са подацима о ментору и члановима комисије за одбрану докторске дисертације, страница са основним подацима о докторској дисертацији (сажетак) на

српском језику, страница са основним подацима о докторској дисертацији (сажетак) на енглеском језику. Докторска дисертација састоји се из теоријског, методолошког и истраживачког дела и обухвата следећа поглавља: Увод, 1. Теоријско одређење резилијентности (Концепт резилијентности у научној литератури, Капацитети резилијентности, Теоријски модели резилијентности, Резилијентност и комплексни адаптивни системи, Нивои анализе резилијентности). 2. Теоријско одређење урбаних заједница (Концептуализација урбаних заједница, Урбанизација у постиндустријској ери, Резилијентност урбаних заједница), 3. Феноменологија опасности (Појмовно одређење опасности, Класификација опасности, Пожар као облик опасности, Пожари у урбаним заједницама, Последице пожара у урбаним заједницама), 4. Нормативни аспекти заштите од пожара (Међународни документи у сегменту заштите од пожара, Национална легислатива система заштите од пожара; Субјекти и снаге система смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама Републике Србије, Међународна сарадња Републике Србије и међународних актера у области цивилне заштите), 5. Резилијентност урбаних заједница на опасности изазване пожарима (Појмовно одређење резилијентности урбаних заједница на опасности изазване пожарима; Повезаност социо-економских карактеристика и резилијентности; Повезаност демографских карактеристика и резилијентности; Повезаност психолошких варијабли и резилијентности; Повезаност организационих карактеристика и резилијентности; Повезаност инфраструктурних карактеристика и резилијентности, Теорија резилијентности), 6. Методолошки оквир истраживања (Појмовни оквир, Предмет и циљеви истраживања, Хипотетички оквир и истраживачка питања, Временски и просторни оквир истраживања, Преглед коришћених метода и индикатора, Студија случаја, Узорак) 7. Профил града Новог Пазара (Географски положај, Културно-историјско наслеђе Новог Пазара, Демографски профил заједнице, Структура провредних делатности), 8. Резултати квантитативног истраживања (Опис узорка, Дескриптивна статистика, Резултати додатних анализа и тестирање хипотеза), 9. Резултати квалитативног дела истраживања (Анализа садржаја архивског видео-материјала, Анализа полу-структурисаних интервјуа, Анализа садржаја медијских извештаја, Анализа садржаја доступне документације), Закључна разматрања, Литература, Прилози (Водич за полу-структурисани интервју, транскрипти полу-структурисаних интервјуа, документи локалне самоуправе и Министарства унутрашњих послова), Биографија аутора. Списак коришћене литературе обухвата 772 јединице библиографске грађе сачињене од научних чланака, монографија, зборника радова, докторских дисертација, мастер радова и званичних докумената. Дисертација садржи 67 табела и 27 графика.

2.1. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања је научна дескрипција утицаја демографских, социо-економских, психолошких, организационих и инфраструктурних варијабли на резилијентност урбаних заједница подложних пожарима. Кандидаткиња је предмет истраживања приказала кроз испитивање утицаја висине прихода, брачног статуса, старосне доби, пола, здравственог стања, нивоа стеченог образовања, осећаја заједништва, перцепције

ризика, постојања друштвене подршке, сарадње институционалних и ваниинституционалних субјеката, квалитета и карактеристика инфраструктурних објеката, рада система цивилне заштите и верских обележја на институционалне и ваниинституционалне актере урбаних заједница да делују проактивно, одговоре на угрожавање безбедности узроковане пожаром, апсорбују негативне утицаје, прилагоде се новим условима и опораве без трајних последица.

2.2. Хипотезе и истраживачка питања

Применом мултиметодског истраживачког приступа омогућено је стицање целовитог увида у различите аспекте предмета истраживања. У оквиру квантитативног сегмента истраживања, кандидаткиња Јелена Динић формулисала је хипотетички оквир истраживања сачињен од једне опште и пет посебних хипотеза. Општа хипотеза тестира повезаност између демографских, социо-економских, психолошких, организационих, инфраструктурних карактеристика грађана и институционалних актера урбаних заједница и резилијентности:

X: Резилијентност урбаних заједница на опасности изазване пожарима условљена је демографским, социо-економским, психолошким, организационим и инфраструктурним карактеристикама.

На основу опште хипотезе постављене су посебне хипотезе:

X1: Демографске карактеристике утичу на резилијентност урбаних заједница суочених са пожарним опасностима;

X2: Социо-економске карактеристике утичу на резилијентност урбаних заједница суочених са пожарним опасностима;

X3: Психолошке карактеристике утичу на резилијентност урбаних заједница суочених са пожарним опасностима;

X4: Организационе карактеристике утичу на резилијентност урбаних заједница суочених са пожарним опасностима;

X5: Инфраструктурне карактеристике утичу на резилијентност урбаних заједница суочених са пожарним опасностима.

У циљу спровођења квалитативног дела истраживања, на основу темељног прегледа претходних студија са сличном тематиком, кандидаткиња је одредила централно и додатно истраживачко питање:

Централно истраживачко питање:

- Који фактори генеришу резилијентност урбаних заједница суочених са пожарним опасностима?

Додатно истраживачко питање:

- Које мере могу бити примењене за јачање превентивних, апсорпционих, адаптивних и ресторативних капацитета урбаних заједница суочених са пожарним опасностима?

2.3. Садржај дисертације

Докторска дисертација обухвата теоријски, методолошки и емпиријски део. Различите димензије предмета истраживања приказане су кроз девет кохерентних целина у виду поглавља и потпоглавља. Прво поглавље дисертације обухвата теоријско одређење резилијентности у научној литератури, приказ аналитичког оквира датог појма кроз призму каскадних капацитета и објашњење постојећих теоријских модела резилијентности. Друго поглавље приказује теоријско одређење урбаних заједница. Наредно поглавље кандидаткиња је посветила приказу феноменологије опасности. У склопу датог поглавља, кандидаткиња приказује појмовно одређење опасности, класификацију опасности, појмовно одређење пожара и аспекте пожарних опасности у урбаним заједницама. У четвртом поглављу кандидаткиња је представила нормативни оквир заштите од пожара кроз аспекте међународне и националне легислативе, субјеката и снага система смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама Републике Србије, као и постојећу међународну сарадњу у области ванредних ситуација. Пето теоријско поглавље односи се на теоријско одређење резилијентности урбаних заједница на опасности изазване пожарима. У наведеном поглављу приказан је преглед литературе у контексту односа социо-економских, демографских, психолошких, инфраструктурних и организационих варијабли као независних променљивих и резилијентности као зависне променљиве. На крају петог поглавља направљен је осврт на теорију резилијентности.

Кандидаткиња Јелена Динић је приказала методолошки део дисертације у оквиру шестог поглавља које обухвата појмовни оквир, предмет и циљеве истраживања, хипотетички оквир и истраживачка питања. У истом поглављу, одређен је временски и просторни оквир истраживања, уз опис техника прикупљања података и студије случаја. Следујуће, седмо поглавље садржи приказ профила града Новог Пазара као одабране студије случаја. Кандидаткиња је у поменутом делу дисертације представила различите димензије града које су од интереса за предмет истраживања, попут географског положаја, културно-историјског наслеђа, демографских података и структуре привредних делатности. Осмо поглавље обухвата приказ резултата истраживања кроз опис узорка и дескриптивну статистику. Девето поглавље посвећено је резултатима квалитативног дела истраживања приказаним кроз призму анализе садржаја архивског видео-материјала, полуструктурисаних интервјуа, медијских извештаја и доступне документације локалне самоуправе и републичких органа. Последње поглавље везано је за закључна разматрања.

2.4. Резултати и научни допринос

Кључни резултати истраживања огледају се у потврђивању хипотеза и генерисању одговора на постављена истраживачка питања. Темељним прегледом постојећег фонда научног знања, кандидаткиња је констатовала одсуство јединствених дефиниција резилијентности и потребу за даљом систематизацијом знања из дате области. Спроведеним истраживањем, кандидаткиња је потврдила постојећа научна сазнања, дала значајан допринос терминолошком разјашњењу резилијентности и етаблирању теорије резилијентности у студијама безбедности.

Резултати спроведеног истраживања указали су на најзначајније предикторе резилијентности попут здравственог стања грађана, степена образовања, старосне доби, висине прихода, осећања припадности заједници и близкости са суседима, ефикасности служби за одговор на непосредне опасности и инфраструктурних карактеристика града. Посебна вредност налаза истраживања огледа се у чињеници да сличан научни подухват никада није спроведен у Републици Србији. Резултати истраживања могу послужити као путоказ у креирању будућих истраживачких пројеката са истом или сличном тематиком. Посматрано из перспективе друштвеног значаја, резултати истраживања имају потенцијал да дају значајан допринос у креирању стратегија изградње резилијентних урбаних заједница и стратегија заштите од пожара на локалном, регионалном и националном нивоу.

Закључак

На основу увида у докторску дисертацију кандидаткиње Јелене М. Динић под насловом „Резилијентност урбаних заједница на опасности изазване пожарима“, Комисија констатује да је тема актуелна и да истраживање даје значајан допринос у разумевању релација између варијабли одређених предметом истраживања, те да има значајне теоријске и емпиријске импликације у оквиру наука из области студија безбедности.

Узевши у обзир квалитет спроведеног истраживања као и научни и друштвени допринос дисертације, Комисија једногласно даје позитивну оцену докторске дисертације и Наставно-научном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду

ПРЕДЛАЖЕ

да прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидаткиње Јелене М. Динић под насловом „Резилијентност урбаних заједница на опасности изазване пожарима“ и одобри њену јавну одбрану.

У Београду,
04.10.2023.

Чланови Комисије:

Проф. др Јасмина Гачић, председник,
Факултет безбедности Универзитета у Београду

Проф. др Владимир М. Цветковић, члан,
Факултет безбедности Универзитета у Београду

Проф. др Ева Ваништа-Лазаревић, члан,
Архитектонски факултет Универзитета у Београду